

Výroční zpráva za rok 2024

Vznik, poslání a organizace spolku

Cílem spolku je zachování a rozvíjení přírodních a estetických hodnot zdejší krajiny, ochrana přírody a kulturních památek.

Dnešní spolek „Zachovalý kraj, z. s.“ (zapsaný spolek) vznikl v lednu r. 2001 podle tehdejšího zákona o sdružování jako Občanské sdružení Zachovalý kraj. Byl založen na základě petice občanů Nadějkova proti plánované výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu poblíž Chyšek a Vlksic. Členy spolku se postupně stali i obyvatelé dalších obcí, jichž se výstavba úložiště týkala nebo kteří chtěli odpor proti němu podpořit; nakonec měl Zachovalý kraj více než 250 členů nejen z Nadějkovska, Jistebnicka a Chyšicka, ale i vzdálenějších měst. V roce 2020 byla místní lokalita „Magdaléna“ vyřazena ze seznamu míst, vhodných pro úložiště. Tím vznikla potřeba více se soustředit na ostatní činnost spolku (brigády, besedy), která probíhala hlavně v Nadějkově, a ponechat na rozhodnutí členů spolku, jak aktivně se chtějí jeho činnosti dále účastnit.

Valná hromada, která se sešla 31. května 2023 v Nadějkově, schválila nové stanovy, které umožňují dvě formy členství: člen spolku (platí členské příspěvky a má hlasovací právo) a příznivec spolku (má k dispozici informace o spolku, k jeho hlasu se přihlíží). Statutárním zástupcem spolku je jeho předseda / předsedkyně. V roce 2024 měl spolek 16 členů.

O své činnosti spolek pravidelně informuje veřejnost prostřednictvím obecního zpravodaje a vlastních webových stránek.

Úložiště RAO

Základní informace o úložišti a o dění v ostatních lokalitách v r. 2024 jsou v příloze výroční zprávy.

Spolek zůstává členem – podporovatelem Platformy proti hlubinnému úložišti. Člen – podporovatel dostává informace o činnosti Platformy a k jeho názorům je přihlédnuto, ale nemá hlasovací právo. Tuto formu členství zvolila většina spolků, obcí a měst ze záložních lokalit, které nejsou úložištěm bezprostředně ohroženy. Důvodem je možnost Platformě rychlejší a operativnější jednání a dát větší pravomoci lidem ze čtyř lokalit, které na seznamu vhodných míst zůstaly – Březový potok na Plzeňsku, Horka a Hrádek na Vysočině a Janoch u Temelína.

Spolek v r. 2024 vyjádřil podporu Dne proti úložišti, který se na čtyřech lokalitách konal 20. dubna.

Cesty a stezky

Průběžně se věnujeme údržbě naučné stezky Nadějkovsko a Nadějkovské rodinné stezky, spolupracujeme s Okrašlovacím spolkem při výsadbách stromků a obnově a údržbě dalších cest.

Začátkem roku 2024 požádal spolek o dotaci obce na výměnu tabulí naučné stezky Nadějkovsko. Žádost nebyla schválena (se zdůvodněním, že směrnice obce nedovoluje spolkům využít dotaci na použití dlouhodobého hmotného majetku) a spolku bylo nabídnuto, že tabule zaplatí přímo obec. Vzhledem k tomu, že tímto postupem by se tabule staly majetkem obce a spolek, který se o ně přes 20 let stará, by ztratil možnost jakkoli ovlivnit jejich vzhled a obsah, nabídku jsme nepřijali. Za podpory Nadace VIA jsme vyhlásili **sbírku na obnovu tabulí** na portálu Darujme.cz. Sběrka, která probíhala od června do konce prázdnin, byla úspěšná, vybrali jsme 58 922 Kč (tj. o téměř 20 000 Kč více, než byla cílová částka) a dalšími 20 000 Kč přispěla Nadace VIA. Výtěžek sbírky umožnil nechat tabule vyrobit z kvalitního materiálu (termizované dřevo, tisk textů na dibond). Tabule vyrobil a instaloval truhlář Jindřich Částka, texty graficky upravila, ilustrovala, doplnila a opravila Štěpánka Našincová. Na stezce jsou kompletní tabule od začátku prosince.

Původní tabule opravíme a využijeme je na jiných zajímavých místech Nadějkovska.

V listopadu jsme spolu s Okrašlovacím spolkem ošetřili vysazené a dosazovali chybějící stromky u kalištské cesty, cesty u Rajchlovy paseky a v Sedlištích.

Svatováclavská potulka

Myšlenka na svatováclavské potulky vznikla z potřeby nabídnout – jako alternativu k běžným turistickým pochodům – možnost tiché, pozorné a soustředěné chůze krajinou. Společně s Okrašlovacím spolkem bychom také chtěli upozornit na méně známé, opomíjené a postupně obnovované cesty Nadějkovska a každý rok na sv. Václava představit některé z nich.

V roce 2024 jsme mohli díky projektu **Propojení krajinou** spolku Naplaveno ze Stružince a podpoře z programu programu Kul.turista v regionu, který je organizován a spravován organizací České Budějovice – Evropské hlavní město kultury 2028, připravit akci, která nabídla nejen vycházku po obnovených cestách, ale i setkání s uměleckými objekty a akcemi v krajině.

Cesta propojila Nadějkov, Větrov, Kaliště a Křenovy Dvory. Drobná překvapení pro poutníky – obrazy, objekty, hudbu, zvuky, básně – připravilo více než dvacet místních i přespolních umělců.

V sobotu 28. září si Potulku prošlo více než 200 poutníků. Na závěr jsme se v Čajovně Na stezce setkali Ludkem Čertíkem – básníkem, hudebníkem, fotografem a jedním z týmu organizátorů Potulné univerzity přírody. Výtvarné objekty zůstaly na trase potulky do 20. října, kdy jsme akci uzavřeli divadelním představením „Při chůzi“ v podání Missing Pages Theatre Aleny Skálové.

Trvalou připomínkou Potulky je dřevěná socha jelena, kterou vytvořil Matěj Řízek na kopci u Kaliště.

„Čajovna Na stezce“ a lavičky nadějkovských osobností

V Nadějkově pokračujeme s besedami v „Čajovně Na stezce“. V roce 2024 proběhlo osm besed: Krajina jako zrcadlo i kronika (Magda Smetanová), O zvonech aneb kampanologie (Jan Kopřiva a Michal Votruba), Plachetníci do Antarktidy (Ivo Kramoliš), Kungsleden: putování za polárním kruhem (Hana Bendová), Cesty Nadějkovska (Jirka Benda a Olga Černá), Chůze krajinou (Luděk Čertík), Ekvádor I. a II. (Jindřich Částka).

Besedě v květnu předcházela vycházka na kalištskou cestu, kterou v roce 2010 obnovil Okrašlovací spolek. Na novou lavičku jsme připevnili cedulku se jmény lesníka Josefu Kepla a jeho syna, významného příslušníka československého odboje za 1. světové války Rudolfa Keplova. Připomněli jsme si i další generace rodiny Keplů: režiséra a překladatele Milana Kepla a Gillese Kepela, politologa a odborníka na islámský terorismus. O jejich životě a díle nám vyprávěl pan Petr Fleischmann, přítel Gillese Kepela, novinář a rytíř francouzského Národního řádu za zásluhy.

Lavička na kalištské cestě je už osmou z laviček, na kterých najdeme jméno významných nadějkovských občanů a odkaz na web nadejkovsko.cz s informacemi o nich.

Další činnost

- Jirka Benda se příkladně stará o vstavačové louky pod Šichovou Vescí a postupně obnovuje mlýnskou cestu v údolí Kvašťovského potoka
- web sdružení na adrese www.zachovalykraj.cz pravidelně aktualizujeme; měl by přinést ucelené informace o dosavadní činnosti sdružení a připravovaných akcích.

Vyúčtování

Příjmy (Kč)		Výdaje (Kč)	
zůstatek k 1. 1. 2024	12 764	poplatky bance	1 022
členské příspěvky	800	výroba razítka	780
dar. J. Benda	2 000	cedule (mosaz) na lavičky Josefa a Rudolfa Kepla a Štěpána Dvořáka	3 812
dotace obce Nadějkov	10 000	předtisková příprava a tisk informačních materiálů na Potulku	5 865
		údržba webu (hosting, správa webu, přesun na nový server)	2 662
		Čajovna - honorář	2 000
sbírka na nové tabule naučné stezky (po odečtení poplatku Darujme.cz) + příspěvek Nadace VIA *	55 779 20 000	výroba a montáž tabulí	45 000
		tisk textů (Dakacom)	5 445
		materiál: barvy, štětce, šrouby	1 106
		práce grafičky - graf. úprava, ilustrace, kontrola a doplnění textu, pamětní list	15 000
dobrovolné vstupné v čajovně	5 790	Čajovna – nákup čaje	4 179
		dar spolku Stop sečení srnčat na Nadějkovsku	1 000
dobrovolné vstupné Svatováclavská potulka	6 654**		
celkem příjmy	113 769	celkem výdaje	87 871
zůstatek ke dni 31. 12. 2023	25 898		

*) Zůstatek ze sbírky a příspěvku Nadace VIA budeme vyúčtovat k 31. 5. 2025. K 31. 3. 2025 ještě zbývá 9 228 Kč, které použijeme na „adopční“ cedulky, lavičku u Micáskova, honorář za přednášku o Š. Dvořákovi a čaj.

***) Vstupné z potulky 2024 využijeme na spolufinancování potulky 2025.

Poděkování všem, kteří nám pomáhají

Okrašlovacímu spolku Nadějkov, spolku Naplaveno, Obci Nadějkov, ŠS Větrov, prodejně UNISPOL a Janě Dvořákové, osadnímu výboru Kaliště, Hospodě U Jandů, Nadaci VIA, Toulavě o.p.s., Milevskému klášteru, EHMK-2028 a Ondřeji Horákovi, Jindrovi Částkovi, Vítu Našincovi, Štěpánce Našincové, Janě a Tomášovi Průšovým, Petru Fleischmannovi, Magdě Smetanové, Janu Kopřivovi, Michalu Votrubovi, Ivo Kramolišovi, Karolíně Fendrychové, Ludku Čertíkovi, Aleně Skálové, Magdě a Štěpánovi Hejzlarovým, Krystyně Skalické, Heleně Duškové, Haně Sommerové, Elišce Hanuš, Matějovi Řízkovi, Zdeňkovi Rynešovi, panu Hořejšímu, Janě Demské a Písničkářům z Boudy, Dagmar Urbánkové, Tereze Liškové, Evě Volfové, Tomáši a Marušce Míkovým, Vandě Pincové, Vendulce Sosnovcové, Magdě Bažantové, dětem ze ZUŠ Sedlec-Prčice, dárcům, kteří přispěli do sbírky na tabule NS (rodině Bendově z Hronovy Vesce, rodině Bendově z Petřívovic, Martinu Štěpánkovi, Vladimíru Doudovi, Petře Menclové, Vandě Pincové, Hance Barboříkové, Pavle Jakubcové, Barboře Mikšové Maršálové, Saše Červinkové, Lence Ličkové, Lence Sobotové, Ladislavu Jandovi, Kamile Kozákové, Pavle a Michalovi Nýdrle, Lucii Kopřivové Markové, rodině Našincové, Pavlu Dobrovskému, Janu Suchému, Kateřině Šichmanové, Jánů Kračovi, Evie Harbury, Luboši Fendrychovi, Evě Abtové, Zuzaně Vidlákové, Pavlu Novákovi, Ondřeji Horovi, Jiřímu Jiroutkovi, Lukášovi a Pavlovi Vachovým, Marii Kabíčkové, Iloně Tutokyové, Janu Hněvkovskému, Jiřině a Petrovi Svobodovým, Václavu Plasovi, Haně Dvořákové) a všem dalším.

Kontaktní údaje

Zachovalý kraj, zapsaný spolek

sídlo: Kaliště 22, 399 01 Nadějkov

založen: 20. 4. 2001, registrován MV: VS/1-1/46 847/01,

IČO: 265 30 643

č. účtu: 185494739/0300

mail: info@zachovalykraj.cz

www.zachovalykraj.cz

Hlubinné úložiště radioaktivních odpadů

Do roku 2020 bylo Nadějkovsko a Jistebnicko jedním z míst, vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Jedná se zařízení, které by mělo sloužit k definitivnímu uložení radioaktivních odpadů v hloubce asi 500-1000 m, a to na věčné časy - nebezpečnost těchto odpadů se počítá na statisíce let. Hlubinné úložiště není zatím v provozu nikde na světě, staví se v USA (Yucca Mountains v Nevadě) a ve Finsku (Onkalo).

Stavba v ČR by měla mít dvě části – podzemní areál na ploše 306 hektarů v hloubce až jeden kilometr (vzhledem k plánovanému rozšíření jaderných elektráren se diskutuje se o zvětšení na 500 hektarů, tedy na 850 fotbalových hřišť), povrchový areál a překladiště má stát na 20 hektarech. Cena stavby úložiště je odhadována na 110 miliard Kč a její dokončení v r. 2050.

České republice má ukládání všech radioaktivních odpadů i výběr místa pro hlubinné úložiště na starosti organizace Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO), zřizovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu. Pro hlubinné úložiště postupně vytipovala devět lokalit, v r. 2020 byl jejich počet snížena na čtyři: Březový potok na Plzeňsku, Janoch u Temelína, Hrádek a Horka na Vysočině. Ostatní, včetně lokality Magdalena na Jistebnicku, zůstaly lokalitami záložními.

Lidé v lokalitách se obávají hlavně úniku radioaktivity při přepravě a ukládání odpadů, kontaminace a „stržení“ spodních vod, zvýšení pravděpodobnosti teroristických útoků, masivního zásahu do krajiny, ztráty atraktivity oblasti pro turisty, poklesu cen nemovitostí a z toho plynoucí změny ve struktuře obyvatel. Na rozdíl od ostatních evropských zemí nemají obce a města u nás možnost účastnit se řízení o povolování jaderných staveb. Nemohou se tedy rozhodnout, za jakých podmínek s průzkumy nebo stavbu úložiště na svém území budou souhlasit, ani průzkumy a stavbu odmítnout. Stát jim slibuje finanční kompenzace, jejich výše je však stále nejasná a není ani zřejmé, kterých obcí by se týkaly.

Rok 2024 – hlavní události

Zákon o úložišti

V listopadu roku 2023 Poslanecká sněmovna schválila zákon o úložišti (Zákon o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu, č. 53/2024 Sb.) ve znění, které bylo pro obce zklamáním. Poslanci odmítli jak návrhy na posílení postavení dotčených obcí při rozhodování o úložišti, tak návrh na spolurozhodovací roli Parlamentu. Senátoři **v prosinci 2023** vrátili zákon zpět do Poslanecké sněmovny s tím, že spolurozhodovací roli obou komor Parlamentu chtějí do zákona vrátit. **V únoru roku 2024** však Poslanecká sněmovna přehlasovala Senát, zákon schválila v původním znění a následně ho podepsal prezident.

Podle tohoto zákona

- o umístění úložiště bude rozhodovat jen vláda (ne Parlament)
- Ministerstvo průmyslu a obchodu musí své rozhodnutí projednat s Ministerstvem životního prostředí
- obce budou mít 140 dní na to, aby se k návrhu na umístění úložiště vyjádřily, ale nemají (na rozdíl od Finska, kde se úložiště už staví) právo veta
- umístění úložiště má být projednáno s veřejností v lokalitách, zákon stanovuje pravidla jednání
- vláda má ustanovit pracovní skupinu pro komunikaci s obcemi
- výši kompenzací pro obce stanoví Atomový zákon (zákon č. 263/2016 Sb.)

Průzkumy

V platnost vstoupil zákon teprve **1. července 2024**, SÚRAO ale podala žádosti o stanovení průzkumných území ve čtyřech vybraných lokalitách už **v únoru 2024**. Městys Dolní Cerekev (Hrádek) podal na jaře 2024 ústavní stížnost kvůli možné podjatosti MŽP.

V září SÚRAO zahájila hydrogeologický průzkum v lokalitě Březový potok a následně i v dalších lokalitách, aniž by bylo schválené průzkumné území.

Teprve **v říjnu** Ministerstvo životního prostředí povolilo provedení průzkumu v lokalitách Horka, Březový potok a Janoch, později i v lokalitě Hrádek. Obce z Březového potoka proti tomuto rozhodnutí podaly odvolání. Ostatní obce odvolání (nebo rozklady) připravují. Obce z Hrádku podaly předžalobní výzvu kvůli zahájení hydrogeologických prací ještě před vydáním povolení.

Jednání s MPO

V červnu pozval ministr Síkela zástupce obcí z lokalit na jednání „pracovní skupiny“. Starostové z lokalit Březový potok, Horka a Hrádek účast odmítly s tím, že podmínky navrženého statutu pracovní skupiny jsou pro obce naprosto diskriminační a celá tato aktivita má za úkol pouze vytvořit nástroj, pomocí kterého se budou Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) a Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO) prezentovat veřejnosti jako naprosto transparentní a féroví. Na schůzku tak dorazili pouze starostové obcí Temelín, Dříteň, Olešník a Hluboké nad Vltavou z lokality Janoch. Zastupitelé Temelína ale později poslali ministrovi dopis, v němž se připojují ke stanovisku Březového potoka, Horky a Hrádku a sdělují, že si nepřejí, aby jejich lokalitu zastupoval starosta Hluboké a senátor za ODS Tomáš Jirsa.

Prostřednictvím Platformy proti úložišti obce **v říjnu** oslovily dopisem nového ministra průmyslu Lukáše Vítka, upozornily ho na nerovné postavení místních samospráv a na to, že harmonogram výběru místa pro úložiště je uspěchaný a neumožňuje zodpovědné posouzení podmínek v lokalitách.

Protestní akce

V lednu proběhl v lokalitě Březový potok protestní pochod. **V únoru** se uskutečnily debaty v lokalitě Janoch u Temelína. Lidé si stěžovali, že mají málo informací od svých starostů, obávají se, že jaderný odpad skončí právě u nich. V sobotu **20. dubna** proběhl Den proti úložišti v lokalitách Janoch, Březový potok, Horka a Hrádek: protestní pochody, debaty, happeningy. Obce znovu žádaly posílení svých pravomocí při rozhodování o úložišti, z Březového potoka poslali občané dopis ministru Síkelovi. **V květnu** proběhl Maraton pro krajinu v lokalitě Hrádek, **v červenci** protestní pochod a výstava fotografií v Březovém potoce.

Platforma proti úložišti

Do Platformy vstoupily v roce 2024 obec Temelín a spolek STATIS (Janoch) a město Rabí (Březový potok). Nyní má Platforma 58 členů (40 měst a obcí, 18 spolků), z toho je 21 členů – podporovatelů ze záložních lokalit.

Odkazy:

Informační skládačka [Radioaktivní odpad: kam s ním?](#)

video: [Nedej se! Úložiště lidem navzdory](#) (Česká televize)

[Zákon 53/2024 Sb. o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu](#)

web [Nechceme úložiště](#)

web [Platformy proti hlubinnému úložišti](#)